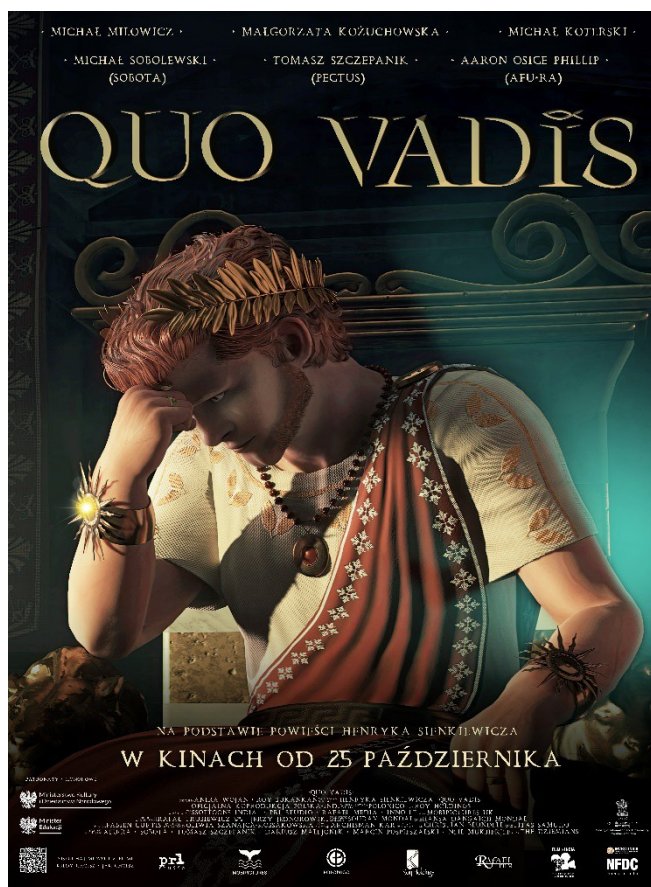

MATERIAŁY EDUKACYJNE

SZKOŁY PODSTAWOWE

QUO VADIS

Scenariusz lekcji na podstawie filmu

Niniejszy scenariusz może służyć do przeprowadzenia lekcji dowolnego przedmiotu, którego cele kształcenia i wymagania edukacyjne są zbieżne z tematyką filmu. Nauczyciel – stosownie do nauczanego przedmiotu oraz poziomu klasy – samodzielnie wybiera realizowane cele oraz metody pracy na lekcji, jak również może zmodyfikować je według potrzeb.

Cele – wymagania ogólne:

- utrwalenie treści lektury *Quo vadis*;
- analiza filmu *Quo vadis*;
- ukazanie cech prawdziwej miłości jako pragnienia dobra drugiej osoby;
- zwrócenie uwagi na wydarzenia i postaci historyczne w filmie i lekturze;
- inspirowanie do poszerzania umiejętności rozumienia dzieł literackich przez docieranie do kontekstu ich powstania;

– zachęta do wykorzystywania nowoczesnych technologii do uczestnictwa w kulturze.

Treści – wymagania szczegółowe. Uczeń na podstawie filmu i posiadanej wiedzy:

- podaje inspiracje, które przyświecały H. Sienkiewiczowi podczas pisania *Quo vadis*;
- charakteryzuje bohaterów filmu *Quo vadis*;
- wymienia główne wątki przedstawione w filmie;
- wylicza bohaterów filmu;
- odróżnia bohaterów historycznych od fikcyjnych w lekturze *Quo vadis*;
- wyjaśnia znaczenie tytułu *Quo vadis* z treścią utworu H. Sienkiewicza;
- ocenia postawę bohaterów filmu;
- wskazuje cechy prawdziwej miłości na przykładzie Ligii i Winicjusza;
- wyraża własną opinię na temat animowanego filmu na podstawie powieści H. Sienkiewicza;
- omawia sytuację chrześcijan w Rzymie za czasów m.in. Nerona;
- objaśnia, czym był symbol ryby dla chrześcijan.

Metody: analiza fotografii/obrazu, skojarzenia, burza mózgów, pomnik – charakterystyka postaci, dyskusja, formularz miecz, w roli autora, wiersz połówkowy.

Wprowadzenie

Jeśli od projekcji filmu upłynęło nieco więcej czasu, można na początku zajęć wyświetlić zwiastun.

Analiza fotografii/obrazu

Nauczyciel prezentuje kościół „Quo vadis, Domine” w Rzymie i znajdujący się w nim pomnik H. Sienkiewicza lub obraz Carracciego *Chrystus ukazujący się świętemu Piotrowi na Via Appia* (załącznik 1a i 1b).

Skojarzenia

Uczniowie wyliczają skojarzenia z prezentowanymi materiałami w nawiązaniu do filmu *Quo vadis* – postaci, miejsca, wydarzenia – wszystko, co przychodzi im do głowy w związku z fotografiami i obrazem.

Nauczyciel stosownie do posiadanej przez uczniów wiedzy przypomina bądź krótko prezentuje informacje na temat powstania *Quo vadis*. Może w tym celu uprzednio skorzystać z następującego tekstu:

„Na powstanie powieści wpłynęło zainteresowanie Henryka Sienkiewicza antykiem. Autor, w listach do przyjaciół, wielokrotnie wspominał o lekturze twórczości starożytnych historyków i pisarzy. Szczególnie zajmowały go *Roczniki* Tacyta, w których rzymski historyk opisał panowanie cesarzy od Tyberiusza po Nerona (14-68 r.). Sienkiewicz znał również dzieła Swetoniusza (*Żywoty cesarów*) i Kasjusza Diona (*Historia rzymska*) oraz skrupulatnie studiował źródła chrześcijańskie. Dzięki pismom kanonicznym – *Dziejom i Listom Apostolskim* znał historię Kościoła, a zwłaszcza jego początki. Swoją wiedzę opierał też na autorach mu współczesnych. Jednym z nich był francuski historyk i filozof,

badacz starożytnego chrześcijaństwa, autor *Antychrysta* – Ernest Renan. Renan dostarczył Sienkiewiczowi wyczerpujący opis postaci Nerona oraz – jak się wydaje – obraz jednego z głównych motywów utworu, czyli prześladowania pierwszych chrześcijan.

Ogromny wpływ na powstanie *Quo vadis* miały podróże pisarza do Włoch. W 1879 roku Sienkiewicz poznał mieszkającego w Rzymie Henryka Siemiradzkiego, który stał się jego przewodnikiem po Wiecznym Mieście. W 1886 roku malarz pokazał mu m.in. słynną kapliczkę przy via Appia i opowiedział związaną z tym miejscem legendę. Według niej św. Piotr, uciekając z Rzymu przed prześladowaniami, spotkał Chrystusa i zapytał go: „Quo vadis? Domine!”. W tym właśnie miejscu w XVII wieku, z polecenia papieża Klemensa VIII, powstał niewielki kościółek. W 1912 roku Sienkiewicz w liście do francuskiego krytyka i powieściopisarza Jeana Boyera d’Agena wyjaśnia genezę dzieła:

„Pomysł napisania *Quo vadis* powstał we mnie pod wpływem czytania *Annałów* Tacyta, który jest jednym z najlubieńszych moich pisarzy, i podczas dłuższego pobytu w Rzymie. Słynny malarz polski Siemiradzki, który wówczas zamieszkiwał w Rzymie, był moim przewodnikiem po Wiecznym Mieście i podczas jednej z naszych wędrówek pokazał mi kapliczkę »Quo vadis«¹.

(alternatywnie powyższy tekst można skopiować, usunąć z niego wybrane pojęcia, które powinny być znane uczniom i zastąpić pustym miejscem, po czym rozdać uczniom do wypełnienia jako tekst luk. Po zakończeniu zadania następuje odczytanie tekstu. Chętne osoby podają zapisane odpowiedzi. Uczniowie, którzy nie mieli wszystkich odpowiedzi, dopisują je innym kolorem).

Rozwinięcie

Burza mózgów – plan wydarzeń

Uczniowie przytaczają hasłowo wydarzenia przedstawione w filmie podobnie do planu wydarzeń sporządzanego przy omawianiu utworów literackich, jednak w pierwszym kroku robią to w przypadkowej kolejności, następnie dopisywane są numery zgodnie z pojawianiem się sceny w filmie.

Pomnik – charakterystyka postaci

Uczniowie w parach lub małych grupach losują imiona bohaterów filmu, rysują ich popiersia, a na cokole pomnika z załącznika 2 zapisują imię i zwięzły opis postaci ukazujący najważniejsze cechy (w razie pracy w parach postaci mogą się powtarzać).

(Postaci do wylosowania: Winicjusz, Ligia, Petroniusz, Neron, Ursus, Chilon Chilonides, Eunice, Piotr Apostoł, Paweł z Tarsu).

Dyskusja

Nauczyciel zwraca uwagę uczniów na to, że w filmie – jak i w lekturze – bohaterowie prezentowali różne oblicza miłości. Uczniowie w swobodnych wypowiedziach charakteryzują miłość jako postawę charakteryzującą poszczególne postaci.

Formularz – miecz

W nawiązaniu do dyskusji nauczyciel zachęca uczniów do skupienia się na bohaterach, których miłość była najlepiej rozumiana jako postawa pragnienia dobra drugiej osoby. Rozdaje formularze-miecze

1 *Quo vadis. Powieść na miarę Nobla*,

https://mnki.pl/sienkiewicz/pl/edukacja/lekcja_muzealna/quo_vadis_powiec_na_miare_nobla [04.10.2024].

(załącznik 3), na których każdy z uczniów zapisuje trzy cechy lub postawy charakteryzujące prawdziwą miłość (warto zachęcić uczniów, by w poszukiwaniu tych cech uwzględnili konkretne postaci z lektur i filmu, o których była mowa).

Zakończenie

W podsumowaniu warto zwrócić uwagę na to, jak inspirujące bywają podróże, lektury bądź nauczania treści różnych przedmiotów, a także korzystanie z dostępnych narzędzi dla uczestnictwa w kulturze. Nauczyciel może przypomnieć, co skłoniło H. Sienkiewicza do napisania *Quo vadis* i wyjaśnić, że wydarzenia historyczne przedstawione w literackiej szacie mogą być dla niektórych łatwiejsze do przyswojenia. Podobnie dzisiejsze możliwości technologiczne, narzędzia cyfrowe i umiejętność posługiwania się nimi można spożytkować do upowszechniania zdobyczy kultury (można porozmawiać krótko z uczniami o tym, w jakich dziedzinach i w jaki sposób nowoczesne technologie są pomocne w ocaleniu lub upowszechnianiu kultury).

W roli autora

Uczniowie indywidualnie lub w parach otrzymują fragmenty tekstu z wypowiedzią H. Sienkiewicza po obejrzeniu premiery kinowej jego dzieła (załącznik 4) i wykonują pod tekstem następujące polecenie:

Wyobraź sobie, że jesteś autorem *Quo vadis* i obejrzałeś film animowany pod tym samym tytułem. Napisz krótką opinię na temat animacji.

Alternatywnie:

Wiersz połówkowy

Nauczyciel przypomina, że w jednej ze scen Eunice, mówiąc o miłości, wypowiada słowa znane z *Hymnu św. Pawła* (1 Kor 13,1-13). Zapisuje fragment tego hymnu na tablicy, a uczniowie, mając na uwadze pozytywnych bohaterów filmu *Quo vadis*, dodają zakończenie:

*Miłość.....
Miłość nie.....,
nie szuka.....,
nie unosi się...;
nie jest...,
nie szuka....,
nie unosi się gniewem,
nie pamięta...;
nie cieszy się....,
lecz współweseli się z.....*

Jeśli pozwoli na to czas, w przypadku każdego zadania chętne osoby mogą odczytać swoje odpowiedzi.

Propozycje do rozważenia w grupach lub indywidualnej pracy bądź dla chętnych:

- Podaj przykłady innych lektur, których treść była inspirowana prawdziwymi wydarzeniami;
- Korzystając z dowolnego programu graficznego, wykonaj plakat promujący film animowany *Quo vadis*;

- Wybierz jedną z postaci historycznych pojawiających się w filmie i korzystając z dostępnych źródeł, napisz o niej krótką notatkę;
- Który z bohaterów filmu spodobał ci się najbardziej? Uzasadnij odpowiedź.
- W filmie pojawia się symbol ryby. Poszukaj jego znaczenia w chrześcijaństwie i krótko je opisz lub zrób prezentację na ten temat.
- Wyszukaj i zapisz przykłady zastosowania nowoczesnych technologii w utrwalaniu lub upowszechnianiu dzieł kultury.

Opracowała: dr hab. Aneta Rayzacher-Majewska prof. UKSW

odrzec: »Skoro Ty uciekasz z Rzymu, ja do niego podążam, aby dać się na nowo ukrzyżować«. Wtedy św. Piotr wrócił do Rzymu, gdzie poniósł śmierć na krzyżu. W miejscu jego spotkania z Jezusem na kamieniu pozostał ślad stóp Chrystusa. To na nim stanęła kaplica, rozbudowana do rozmiarów kościoła na przełomie XVI i XVII wieku. W roku 1632, na zlecenie kardynała Francesco Barberini, powstała obecna fasada (...)

Po lewej stronie od wejścia dostrzeżemy wykonany z brązu pomnik Henryka Sienkiewicza, autora powieści »Quo vadis?«.

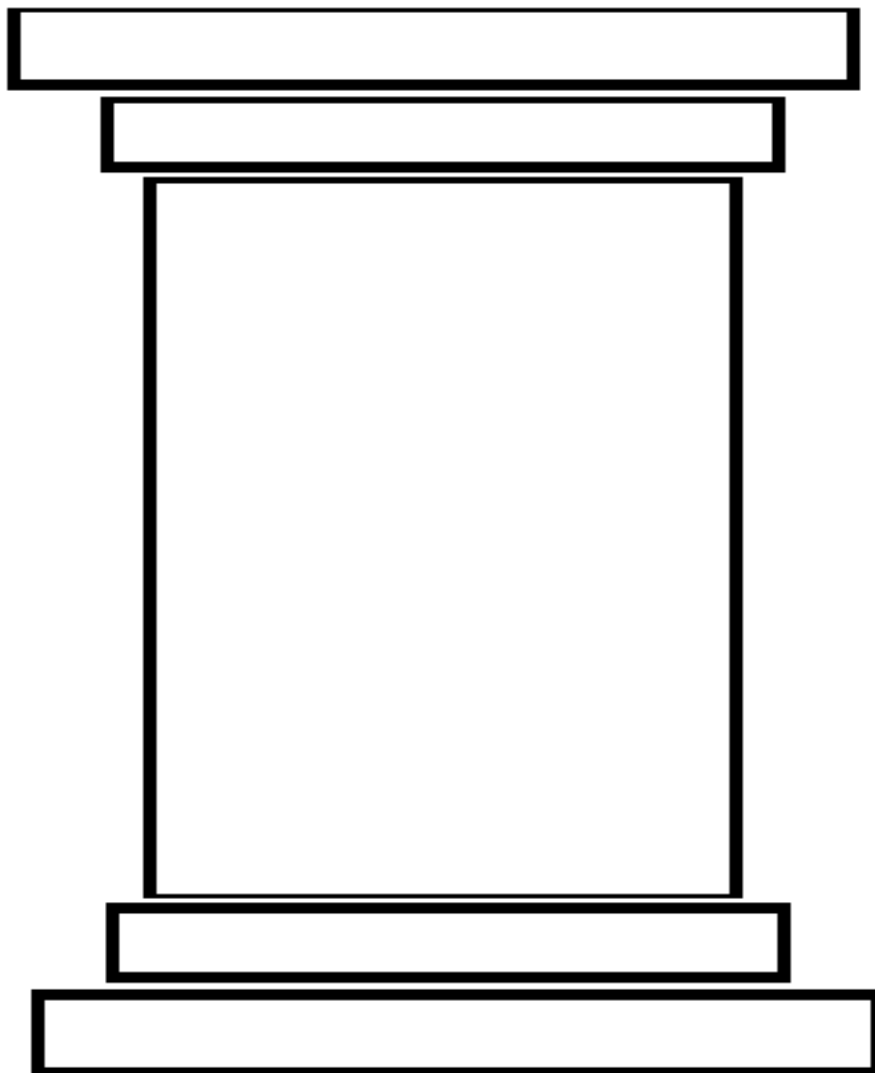
Domine, Quo Vadis? (Panie, dokąd idziesz?)

„Według katolickiej teologii zarówno św. Piotra, jak i św. Pawła skazano na śmierć w Rzymie ok. 67 roku n.e., za panowania niesławnego cesarza Nerona. Historia (znaleziona we wczesnych pismach chrześcijańskich, lecz pominięta w Nowym Testamencie) głosi, iż Piotra uwolniono z rzymskiego więzienia po tym, jak wraz z Pawłem nawrócił strażników. W trosce o jego bezpieczeństwo, współwyznawcy chrześcijanie namówili Piotra, by uciekł z Rzymu. Opuszczając miasto, Piotr spotkał na drodze zmartwychwstałego Jezusa. Zdumiony, spytał: »Domine quo vadis?« (Panie, dokąd idziesz?). Jezus odparł: »Idę do Rzymu, aby dać się powtórnie ukrzyżować«. Słyszac te słowa, Piotr

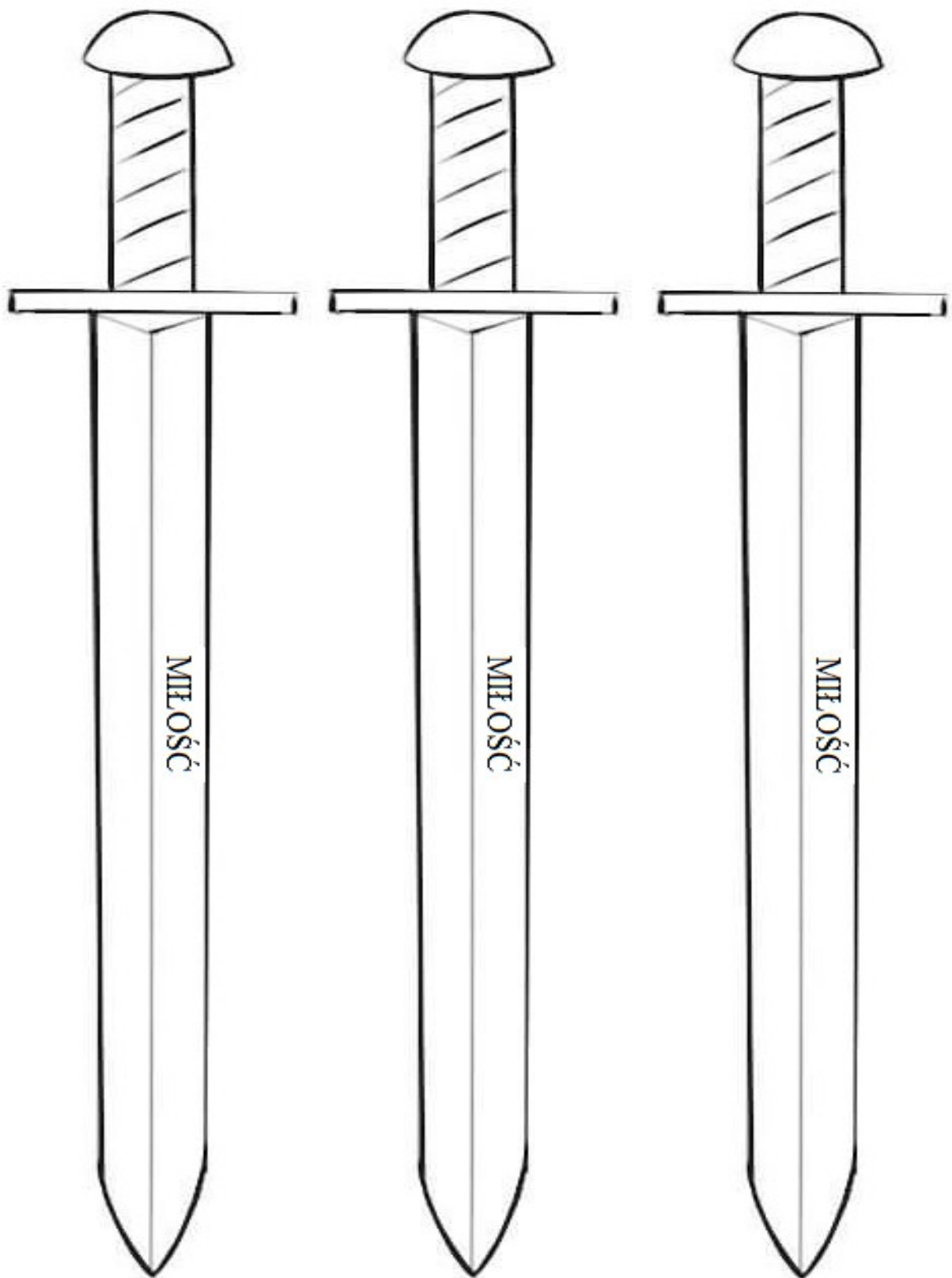
3 M. Palermo, Carracci, *Chrystus ukazujący się świętemu Piotrowi na Via Appia*, <https://pl.khanacademy.org/humanities/renaissance-reformation/baroque-art1/baroque-italy/a/carracci-christ-appearing-to-saint-peter-on-the-appian-way> [04.10.2024].

zrozumiał, iż postąpił tchórzliwie i że musi wrócić do Rzymu. Tam go ponownie aresztowano i został ukrzyżowany na własną prośbę do góry nogami, gdyż nie czuł się godzien umrzeć jak Chrystus”.

Załącznik 2

Załącznik 3⁴

4 Zmodyfikowana grafika ze strony <https://kolorowankidodruku.com/wp-content/uploads/2022/08/normalny-miecz.jpg> [04.10.2024].

Załącznik 4⁵

W Polsce premiera *Quo vadis* odbyła się 8 kwietnia 1913 roku w krakowskim kinie Uciecha. Sienkiewicz, który widział ekranizację swojej powieści, napisał:

„W Wiedniu urządono wspaniałe przedstawienie, na którym był cesarz i cały dwór. W Krakowie pozwolono na 60 przedstawień, za które miejscowy przedsiębiorca zapłacił 12 tysięcy koron. Pójdzie to na Amerykę, Anglię, Rosję, Australię etc.”.

⁵ *Quo vadis. Powieść na miarę nobla,*

https://mnki.pl/sienkiewicz/pl/edukacja/lekcja_muzealna/quo_vadis_powiesc_na_miare_nobla [04.10.2024].